

عهد و گفتگو

تفسیر هفتگی تورات

Jonathan Sacks
THE RABBI SACKS LEGACY

از درسگفتارها و نوشتارهای ربای لرد جانانان ساکس

با سپاس از Schimmel Family برای حمایت سخاوتمندانه از عهد و گفتگو به نکوداشت یاد Harry (Chaim) Schimmel. "من از همان بار اول که با نسخه تفسیر توراہ ربای خیمیل روبرو شدم تا اکنون، آنرا عزیز داشته ام. هدف آن نه فقط نشان دادن حقیقت ظاهری متن توراہ، بلکه رسیدن به حقیقت ژرفتری است که در آن نهفته است. او به همراه همسر ستودنی اش آن در شصت سال زندگی مشترک، یک زندگی سرشار از عشق به خانواده، اجتماع و تورات ساختند. زوج بیمانندی که با نمونه زندگی خود، بینهایت الهام بخش من بوده اند."

"- ربای ساکس

مجموعه مقالات امسال در ابتدا توسط زنده نام ربای ساکس در سال ۵۷۷۲ (۲۰۱۱-۲۰۱۲) نوشته شده است.

تفسیر هفتگی توراہ

Three Types of Community

Vayakhel, Pekudei

ویخل، پکوده‌ی: سه گونه اجتماع

درامی طولانی در جریان است. موسی قوم را از بردگی به آغاز راه آزادی رسانده بود. مردم شاهد خدا در کوه سینا شدند، تنها باری که کل یک ملت، وحی دریافت کردند. سپس موسی برای اقامت طولانی خود در کوه سینا ناپدید شد که به گناه دستجعی بنی اسرائیل، یعنی ساختن گوساله‌ی طلایی انجامید. موسی برای طلب بخشش به کوه برگشت و درخواستش پذیرفته شد.

نشانه‌ی بخشش، اعطای دومین جفت الواح بود. اینک زندگی باید دوباره از سر گرفته می شد. مردمی درهم شکسته باید دوباره بازسازی می شدند. موسی چه کرد؟ این آیه که پاراشا با آن شروع می شود، دربردارنده‌ی یک کلید است:

موسی جماعت بنی اسرائیل را گردآورد و به آنها گفت: "اینها هستند آنچه خدا به شما دستور داده است که

انجام دهید. شموت ۳۲:۱

کار موسی تیکون نام دارد یعنی چیزی را دوباره خوب کردن، یعنی رستگار ساختن یک رفتار غلط گذشته. همان گونه که گناه از سوی قوم همچون یک کهل یا کهیلا (دستجمعی) انجام شد، همان گونه نیز توبه را می توانستند به صورت کهیلا یا دستجمعی انجام دهند، اما این بار با ساختن خانه ای برای جلال الهی جهت جبران گناه خود. موسی مردم را در کار خیر رهبری می کند. آنها یک بار برای شرارت جمع شده بودند (تفاوت نه فقط در خود فعل، بلکه در شکل فعل و تبدیل از انفعال در ساختن گوساله به فاعلیت در عمل موسی است). منفعل بودن پیامدهای بد را دامن می زند – "هر گاه گفته می شود 'چنان رفت که' نشانه ای است بر شکل گیری تراژدی." (مقیلا ۱۰ ب) پیش نگری جلوی تراژدی را می گیرد:

هر گاه گفته می شود 'و چنان رفت' نشانه‌ی تعلیق شادمانی است. بمیدبار ربا ۱۳

اما در سطحی عمیقتر، آیه‌ی اول پاراشا به ما پیرامون طبیعت اجتماع در یهودیت هشدار می دهد.

در زبان عبری توراتی سه واژه‌ی متفاوت برای اجتماع هست: *edah, tzibbur, kehillah* که انواع تفاوت مناسب جمعی را بیان می کنند.

ادا از اد به معنای شاهد می آید. فعل *ya'ad* این معناها را دارد: گماشتن، تعمیر کردن، مأمور ساختن، فرستادن، جدا کردن، نشان و تعیین کردن. در عبری مدرن *te'udah* یعنی مجوز، سند، گواهی، هدف، برنامه یا رسالت. مردمی که یک ادا را تشکیل می دهند، حس نیرومندی از هویت جمعی دارند. آنها شاهد امور مشترکی بوده و برای هدف مشترکی کار می کنند. مردم یهودی به محض دریافت اولین فرمان یک ادا را تشکیل دادند که جماعتی با ایمان مشترک بود:

به تمام جماعت ایسرائل بگو که ده روز اول این ماه هر مرد باید گوسفندی برای خانواده اش، هر کس برای

خانواده‌ی خودش قربانی بدهد. شموت ۱۲:۳

یک ادا هم می تواند برای انجام کار خیر شکل بگیرد و هم رای انجام کار شرارت. بنی اسرائیل با شنیدن گزارش جاسوسان می ترسند و می خواهند به مصر بازگردند. در این ماجرا به آنها یک ادا می گویند (چنانکه آمده: "تا کی این جماعت شرور علیه من سرکشی خواهند کرد؟" (اعداد ۱۴:۲۷). به مردمی که توسط قورح هنگام شورش او علیه اقتدار موسی و اهرون تحریک شده بودند، نیز ادا گفته می شود ("اگر یک فرد گناه کند، آیا تو با کل جماعت

خشمگین خواهی بود؟" اعداد ۱۶:۲۲. امروزه این کلمه عموماً برای یک گروه دینی یا قومیتی به کار برده می شود. ادا جماعتی است دارای ذهنیت همسان. این کلمه بر روی هویت نیرومند تأکید دارد. گروهی است که اعضای آن نقاط مشترک بسیار دارند.

برعکس، واژه‌ی *tzibbur* بیشتر متعلق به دوران میشنا است و نه عبری دوران توراتی و از ریشه‌ی *tz-b-r* می آید به معنای انباشتن یا روی هم جمع کردن (در پیدایش ۴۹:۴۱) برای فهم مفهوم *tzibbur* مردمی را در نظر بگیرید که در کوتل یروشالایم دعا می خوانند. آنها ممکن است یکدیگر را شناسند و هیچ گاه دوباره یکدیگر را نبینند. اما در آن لحظه ده نفر هستند در یک مکان در یک زمان که گروهی برای دعا خواندن را تشکیل می دهند. *Tzibbur* جماعت در معنای حداقلی آن است، یک جمع که بیشتر بر اساس تعداد تشکیل شده تا هویتی خاص. *Tzibbur* گروهی است که اعضای آن ممکن هیچ وجه مشترکی نداشته باشند، جز این که در نقطه‌ای خاص کنار یکدیگر قرار می گیرند و برای دعاخواندن یا انجام دستورهای دیگری که به حضور ده مرد نیاز دارند، گرد هم می آیند.

یک کهیلا متفاوت است از دو نوع دیگر اجتماع. اعضای آن با هم فرق دارند. به یک معنا مانند یک *tzibbur* است، اما آنها جهت انجام کاری با هم هماهنگ شده اند - کاری که مشارکت های متمایز می طلبد. خطر یک کهیلا در آن است که می تواند به یک توده، ازدحام مردم یا انبوه آدم ها تبدیل شود.

این معنای جمله ای است که موسی هنگام فرود از کوه و دیدن رقص مردم دور گوساله‌ی طلایی می گوید:

موسی قوم را دید که وحشی شده بودند و اهرن گذاشته بود که لجام گسیخته و تبدیل به مایه‌ی خنده‌ی

دشمنان خود بشوند. شموت ۳۲:۲۵

اما زیباییِ یک کهیلا وقتی است که هدفمند باشد و مشارکت های متمایز و جداگانه‌ی افراد گوناگون را گرد بیاورد تا هر کس بتواند بگوید: "من برای این کار کمک کردم." از این روی، موسی با گردآوردن مردم در این رویداد تأکید می کند که هر یک چیز متفاوتی برای بخشیدن دارند: از هر چه داری پیشکشی برای خدا بیاور. هر کس که می خواهد، پیشکشی از طلا، نقره و مس بیاورد... همه‌ی شما که دارای مهارتی هستید، بیایید و آنچه خدا به شما دستور داده را به انجام برسانید...

موسی قادر بود کهیلارا با گوناگونی هایش به یک ادا با هدف مشترک تبدیل کند و همچنان گوناگونی پیشکش های آنها برای خدا را حفظ کند:

سپس، تمامی جماعت بنی اسرائیل از حضور موسی مرخص شدند و هر کس که مایل بود و قلبش به جنبش درآمده بود، پیشکشی برای خدا جهت ساختن خیمه‌ی عهد آورد، برای تمام کارها و جامه های مقدس آن. همه‌ی کسانی که مایل بودند، از مرد و زن، آمدند و جواهرات طلا از همه نوع: سنجاق سینه، گوشواره، انگشتر و زینت آلات طلا آوردند... هر کس که ابریشم آبی، بنفش و سرخابی داشت آورد... افرادی پیشکش های نقره و مس آوردند... هر زن دارای مهارت با دستان خود پارچه بافت و بافته هایش را پیشکش کرد... مشایخ قوم، سنگ های عقیق و دیگر سنگ های قیمتی آوردند... همه‌ی بنی اسرائیل از مرد و زن که می خواستند، با اراده‌ی آزاد برای کارهایی که خدا از طریق موسی به آنها دستور داده بود، پیشکش آوردند.

شموت ۲۰-۲۹: ۳۵

عظمت محراب در این بود که حاصل کاری دستجمعی به شمار می رفت - فعالیتی که طی آن هر کس کاری متفاوت انجام داد. هر کس چیز متفاوتی پیشکش کرد و هر هدیه ای با ارزش بود؛ از این روی، هر شرکت کننده احساس ارزشمند بودن کرد.

توانایی موسی در تبدیل پراکندگی مردم به یک کهیلای اصیل، یکی از بزرگترین دستاوردهای او بود.

به قول حکیمان تلمودی، سال ها بعد، موسی به این درونمایه بازمی گردد. او با دانستن پایان رهبری خود به درگاه خدا دعا کرد تا جانشینی برای او بگمارد: "باشد که خداوند، خدای روح های درون همه‌ی جسم ها فردی را بر جماعت بگمارد." (اعداد ۱۶: ۲۷). راشی به پیروی از حکیمان تلمودی. عبارت نامعمول "خدای روح های درون همه‌ی جسم ها" را چنین شرح می دهد:

موسی به خدا گفت: ای سرور عالم، شخصیت هر فرد بر تو آشکار و دانسته است و تو می دانی که هر یک با دیگری متفاوت است. از این روی، برای آنها رهبری بگمار که بتواند با هر فرد مطابق خلق و خوی او رفتار

کند. تفسیر راشی بر بمیدبار ۲۷: ۱۶

برای حفظ گونه گونی یک *tzibbur* با هدف مشترک و ویژه‌ی یک ادا که چالش ساختن یک کهیلا است، می توان به ساختن اجتماع پرداخت که بزرگترین هدف یک رهبر بزرگ است.

شبات شالوم

ترجمه فارسی با مشارکت بنیاد ایرانی هارامبام، وابسته به فدراسیون یهودیان ایرانی-آمریکایی

توسط شیریندخت دقیقیان

Persian Translation by Shirin D. Daghighian

www.RabbiSacks.org   @RabbiSacks

The Rabbi Sacks Legacy Trust, PO Box 72007, London, NW6 6RW • +44 (0)20 7286 6391 • info@rabbisacks.org

© Rabbi Sacks • All rights reserved